

**НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ БІОРЕСУРСІВ
І ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ УКРАЇНИ**
Кафедра журналістики та мовної комунікації

“ЗАТВЕРДЖУЮ”

Декан факультету захисту рослин,
біотехнологій та екології
_____Юлія КОЛОМІСЦЬ

“ _____ ” _____ 20 ____ р.

“СХВАЛЕНО”

на засіданні кафедри журналістики
та мовної комунікації
протокол № 12 від “17” квітня 2025 р.
Завідувач кафедри _____Світлана ХАРЧЕНКО

«РОЗГЛЯНУТО»

Гарант ОП ««Біотехнології та біоінженерія»»

_____Олена КВАСКО

**РОБОЧА ПРОГРАМА
НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ**
«Українська мова за професійним спрямуванням»

Галузь знань G «Інженерія, виробництво та будівництво »

Спеціальність G21 «Біотехнології та біоінженерія»

Освітня програма «Біотехнології та біоінженерія»

Факультет захисту рослин, біотехнологій та екології

Розробники: доцент кафедри журналістики та мовної комунікації,
канд. філол. наук, доц. Литвинська С.В.

Київ – 2025 р.

Опис навчальної дисципліни

Вища школа покликана готувати не лише фахівців у різних галузях, а й формувати культуру особистості, невід'ємним складником якої є культура спілкування, знання української мови як державної.

Фахівець будь-якої галузі повинен вміти грамотно формулювати думку, доносити її до співрозмовника, добирати і доречно використовувати мовні конструкції відповідно до ситуації спілкування, широко послуговуватися фаховою лексикою, вміти скласти ділові папери та фахові документи, а також дотримуватись правил етикету ділового спілкування.

Навчальна дисципліна «Українська мова за професійним спрямуванням» має на меті формувати в здобувачів освіти зазначені навички.

Галузь знань, спеціальність, освітня програма, освітній ступінь		
Освітній ступінь	бакалавр	
Спеціальність	J8 «Автомобільний транспорт»	
Освітня програма	«Автомобільний транспорт»	
Характеристика навчальної дисципліни		
Вид	обов'язкова	
Загальна кількість годин	120	
Кількість кредитів ECTS	4	
Кількість змістових модулів	2	
Курсовий проект (робота) (за наявності)	-	
Форма контролю	екзамен	
Показники навчальної дисципліни для денної та заочної форм здобуття вищої освіти		
	Форма здобуття вищої освіти	
	денна	заочна
Курс (рік підготовки)	1	1
Семестр	1	1
Лекційні заняття	- год.	4 год
Практичні, семінарські заняття	45 год.	4 год
Лабораторні заняття	- год.	
Самостійна робота	75 год.	112год
Кількість тижневих аудиторних годин для денної форми здобуття вищої освіти	3 год.	

1. Мета, компетентності та програмні результати навчальної дисципліни

Мета – сформувати професійну лінгвістичну та комунікативну компетенцію студента – фахівця будь-якої спеціальності, що засвідчує високий рівень його професійних знань, комунікативних умінь, ціннісних орієнтацій, загальної гуманітарної культури, інтегральних показників культури мовлення, необхідних для майбутньої професійної діяльності, а також розширити та поглибити загальномовну підготовку студентів; сформувати систему знань з української професійної мови, фахової термінології як основи професійної мови та стилістики службових документів; засвоїти науковий стиль як функційний різновид національної літературної мови в межах обраної галузі знань; сформувати вміння та навички з різних видів професійної мовленнєвої діяльності.

Набуття компетентностей:

інтегральна компетентність (ІК): Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми, що характеризуються комплексністю та невизначеністю у біотехнології та біоінженерії, або у процесі навчання, що передбачає застосування теорій та методів біотехнології та біоінженерії.

загальні компетентності (ЗК):

K02. Здатність до письмової та усної комунікації українською мовою (професійного спрямування);

K05. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями;

K09. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.

спеціальні (фахові) компетентності (СК): –

Програмні результати навчання (ПРН):

ПРН 22. Вміти враховувати соціальні, екологічні, етичні, економічні аспекти, вимоги охорони праці, виробничої санітарії і пожежної безпеки під час формування технічних рішень. Вміти використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.

2. Програма та структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем		Кількість годин												
		денна форма							заочна форма					
		тижні	усього	у тому числі					усього	у тому числі				
				л	п	лаб	інд	с.р		л	п	лаб	інд	с.р
1			3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14
	Змістовий модуль 1. Вступ. Науковий стиль мовлення. Культура професійного спілкування													
Тема 1. Вступ. Українська мова у професійній діяльності фахівця		1	7		2			5	12	2				10
Тема 2. Культура міжперсонального спілкування. Публічний виступ		2	10		4			6	12	2				10
Тема 3. Правопис української мови. Орфоепічні й акцентуаційні мовні норми		3	6		2			4	10					10
Тема 4. Мовні норми: лексичні, словотвірні, морфологічні		4	6		2			4	10					10

Тема 5. Мовні норми у професійній комунікації: морфологічні й синтаксичні	5	6		2		4	10					10
Тема 6. Професійна термінологія у фаховій діяльності	6	10		4		6	10					10
Тема 7. Засоби наукового стилю мови у професійному спілкуванні. Науковий текст як форма реалізації мовленнєво-професійної діяльності	7	10		4		6	10					10
Тема 8. Культура наукового виступу. Наукова дискусія: правила ведення. Комп'ютерна презентація наукового виступу	8	6		2		4	10					10
Разом за змістовим модулем 1	-	61		22		39	84	4				80
Змістовий модуль 2. Офіційно-діловий стиль. Ділова комунікація: усна і писемна форми												
Тема 9. Писемна ділова комунікація. Класифікація документів	9-10	16		6		10	10		2			8
Тема 10. Документація з кадрово-контрактних питань	11-12	16		6		10	9		1			8
Тема 11. Довідково-інформаційні документи: службові листи, довідка, протокол, звіт	13-14	16		6		10	9		1			8
Тема 12. Граматична нормативність професійного спілкування	15	11		5		6	8					8
Разом за змістовим модулем 2	-	59		23		36	36		4			32
Разом годин	-	120		45		75	120	4	4			112

3. Теми лабораторних (практичних, семінарських) занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Вступ. Українська мова у професійній діяльності фахівця	2
2	Культура міжперсонального спілкування. Публічний виступ	4
3	Правопис української мови. Орфоепічні й акцентуаційні мовні норми	2
4	Мовні норми: лексичні, словотвірні, морфологічні	2
5	Мовні норми у професійній комунікації: морфологічні й синтаксичні	2
6	Професійна термінологія у фаховій діяльності	4
7	Засоби наукового стилю мови у професійному спілкуванні. Науковий текст як форма реалізації мовленнєво-професійної діяльності	4
8	Культура наукового виступу. Наукова дискусія: правила ведення. Комп'ютерна презентація наукового виступу	2
9	Писемна ділова комунікація. Класифікація документів	6
10	Документація з кадрово-контрактних питань	6

11	Довідково-інформаційні документи: службові листи, довідка, протокол, звіт	6
12	Граматична нормативність ділового спілкування	5
	Разом	45

4. Теми самостійної роботи

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Вступ. Українська мова у професійній діяльності фахівця	5
2	Культура міжперсонального спілкування. Публічний виступ	6
3	Правопис української мови. Орфоепічні й акцентуаційні мовні норми	4
4	Мовні норми: лексичні, словотвірні, морфологічні	4
5	Мовні норми у професійній комунікації: морфологічні й синтаксичні	4
6	Професійна термінологія у фаховій діяльності	6
7	Засоби наукового стилю мови у професійному спілкуванні. Науковий текст як форма реалізації мовленнєво-професійної діяльності	6
8	Культура наукового виступу. Наукова дискусія: правила ведення. Комп'ютерна презентація наукового виступу	4
9	Писемна ділова комунікація. Класифікація документів	10
10	Документація з кадрово-контрактних питань	10
11	Довідково-інформаційні документи: службові листи, довідка, протокол, звіт	10
12	Граматична нормативність ділового спілкування	6
	Разом	75

5. Методи та засоби діагностики результатів навчання:

- усне і письмове опитування;
- співбесіда;
- тестування;
- пірінгове оцінювання, самооцінювання.

6. Методи навчання:

- метод проблемного навчання;
- метод навчальних дискусій та дебатів;
- метод командної роботи, мозкового штурму;
- метод гейміфікованого навчання;
- метод проєктного навчання.

7. Оцінювання результатів навчання.

Оцінювання знань здобувача вищої освіти відбувається за 100-бальною шкалою і переводиться в національну оцінку згідно чинного «Положення про екзамени та заліки у НУБіП України».

8.1. Розподіл балів за видами навчальної діяльності

Вид навчальної діяльності	Результати навчання	Оцінювання
Модуль 1. <i>Вступ. Науковий стиль мовлення. Культура професійного спілкування</i>		

Практична робота 1. Вступ. Українська мова у професійній діяльності фахівця	ПРН 22. Знання законодавчо-нормативної бази, що забезпечує статус української мови як державної, Правопису української мови в редакції 2019 р. Розуміння значення української мови у професійній діяльності фахівця	5
Практична робота 2-3. Культура міжперсонального спілкування. Публічний виступ	ПРН 22. Уміння використовувати ефективні стратегії спілкування, етикетні формули в різних ситуаціях спілкування, зчитувати невербальні знаки в спілкуванні. Уміння використовувати стратегії ефективного ведення ділової бесіди, готуватися до публічного виступу і виступати перед аудиторією	5
Практична робота 4. Правопис української мови. Орфоепічні й акцентуаційні мовні норми	ПРН 22. Уміння грамотно писати, знати зміни у правописі в редакції 2019 р. Уміння спілкуватися відповідно до орфоепічних і акцентуаційних норм	10
Практична робота 5. Мовні норми: лексичні, словотвірні, морфологічні	ПРН 22. Уміння дотримуватися лексичних, словотвірних і морфологічних норм (відмінювання іменників)	5
Практична робота 6. Мовні норми у професійній комунікації: морфологічні й синтаксичні	ПРН 22. Уміння дотримуватися морфологічних (відмінювання числівників) і синтаксичних норм	5
Практична робота 7-8. Професійна термінологія у фаховій діяльності	ПРН 22. Уміння грамотно використовувати терміни у професійному мовленні, відрізняти їх від професіоналізмів і жаргонізмів.	10
Практична робота 9-10. Засоби наукового стилю мови у професійному спілкуванні. Науковий текст як форма реалізації мовленнєво-професійної діяльності	ПРН 22. Уміння оформлювати результати наукової діяльності: план, тези, конспект, реферат, наукову статтю. Вміти оформлювати цитування, бібліографічний опис джерел та покликання на них.	10
Практична робота 11. Культура наукового виступу. Наукова дискусія: правила ведення. Комп'ютерна презентація наукового виступу	ПРН 22. Уміння усного наукового мовлення (монологу й діалогу), знання мовного етикету. Уміння оформити й репрезентувати комп'ютерну презентацію, спілкуватися інтерактивно	10
Самостійна робота 1. Науковий стиль мовлення. Культура професійного спілкування	ПРН 22. Уміння створювати науковий текст, грамотно цитувати, оформлювати бібліографічні описи джерел	10
Модульна контрольна робота 1		30
Всього за модулем 1		100
Модуль 2. <i>Офіційно-діловий стиль. Ділова комунікація: усна і писемна форми</i>		
Практична робота 12-14. Писемна ділова комунікація. Класифікація документів	ПРН 22. Уміння правильно оформлювати реквізити документів відповідно до ДСТУ 4163:2020. Дотримуватися вимог до тексту ділового документа. Уміння користуватися класифікацією документів	10
Практична робота 15-17. Документація кадрово-контрактних питань	ПРН 22. Уміння складати резюме, характеристику, рекомендаційний лист, автобіографію, заяву. Знати відмінності між наказом і розпорядженням, а також між трудовим договором, контрактом і трудовою угодою.	10
Практична робота 18-20. Довідково-інформаційні документи:	ПРН 22. Уміння складати різні види службових листів, оформлювати протокол, довідку, звіт.	10

службові листи, довідка, протокол, звіт		
Практична робота 21-23. Граматична нормативність ділового спілкування	ПРН 22. Дотримання норм сучасної української літературної мови під час усного і писемного професійного спілкування	10
Самостійна робота 2. Офіційно-діловий стиль. Ділова комунікація: усна і писемна форми	ПРН 22. Уміння укласти документи згідно з ДСТУ 4163:2020 та Типовою інструкцією з діловодства. Уміння спілкуватися – обмінюватися професійною й науковою інформацією, особистим досвідом, працювати в колективі, об'єднувати зусилля з метою налагодження взаємин та досягнення загального результату	30
Модульна контрольна робота 2		30
Всього за модулем 2		100
Навчальна робота	$(M1 + M2)/2 \cdot 0,7 \leq 70$	
Екзамен	30	
Всього за курс	$(\text{Навчальна робота} + \text{екзамен}) \leq 100$	

8.2. Шкала оцінювання знань здобувача вищої освіти

Рейтинг здобувача вищої освіти, бали	Оцінка за національною системою (екзамени/заліки)
90-100	відмінно
74-89	добре
60-73	задовільно
0-59	незадовільно

8.3. Політика оцінювання

Політика щодо дедлайнів та перескладання	Роботи, які здаються із порушенням термінів без поважних причин, оцінюються на нижчу оцінку. Перескладання модулів відбувається із дозволу лектора за наявності поважних причин (наприклад, лікарняний).
Політика щодо академічної доброчесності	Списування під час контрольних робіт та екзаменів заборонені (в т.ч. із використанням мобільних девайсів). Реферати, есе, дописи повинні мати коректні текстові посилання на використану літературу
Політика щодо відвідування	Відвідування занять є обов'язковим. За об'єктивних причин (наприклад, хвороба, міжнародне стажування) навчання може відбуватись індивідуально (в онлайн-формі за погодженням із деканом факультету)

9. Навчально-методичне забезпечення:

- електронний навчальний курс навчальної дисципліни (на навчальному порталі НУБіП України eLearn) – <https://elearn.nubip.edu.ua/enrol/index.php?id=3913>
- посилання на цифрові освітні ресурси;
 1. Національна платформа з вивчення української мови Міністерства культури та інформаційної політики України <https://speakukraine.net/#project>;
 2. Курс «Українська за 27 уроків» <https://prometheus.org.ua/prometheus-free/ukrainska-za-27-urokiv/>;
 3. Тренажер з правопису української мови <https://webpen.com.ua/>

4. Онлайн курс “Українська мова” від освітнього проєкту “Education Era” <https://webpen.com.ua/>;

5. Курс лекцій про мову від Ірини Фаріон <https://www.youtube.com/@StudioFarion>;

- підручники, навчальні посібники, практикуми:

1. Литвинська С.В., Сібрук А.В., Онуфрійчук Г.І., Стецик Х.М. Ділова українська мова: навчальний посібник. Київ: НАУ, 2021. 124 с.

2. Литвинська С.В. Діловий протокол та етика спілкування : навч.-метод. посіб. Київ: Талком, 2024. 160 с.

3. Культура наукової мови та комунікації: практикум / С. В. Литвинська, О.Ю. Приходько, А.В. Сібрук, Х.М. Стецик. Київ: НАУ, 2024. 48 с.

4. Ділова українська мова: практикум / уклад.: С.В. Литвинська, Т.М. Дячук, Х.М. Стецик, Г.І. Онуфрійчук, Л.А. Добровольська. Київ: НАУ, 2022. 83 с.

5. Шевчук С. Українська мова за професійним спрямуванням: підручник. Київ: Алерта, 2023. 536 с.

- методичні матеріали щодо вивчення навчальної дисципліни для здобувачів вищої освіти денної та заочної форм здобуття вищої освіти:

Ділова українська мова: метод. рекомендації до самостійної роботи / автори: Т.М. Дячук, Н.О. Сенчило-Татліліоглу, С.В. Литвинська, Л.А. Добровольська. К.: НАУ, 2021. 48 с.

6. Рекомендовані джерела інформації

1. Конституція України. *Відомості Верховної Ради України*. 1996. № 30.
2. Про забезпечення функціонування української мови як державної: Закон України. Чинний від 25 квітня 2019 року, № 2704-VIII. *Відомості Верховної Ради*. 2019. № 21.

3. ДСТУ 4163:2020 «Уніфікована система організаційно-розпорядчої документації. Вимоги до оформлення документів». Чинний від 01.09.2021. URL: <https://zakon.help/article/nacionalnii-standart-dstu-41632020-derzhavna?menu=82>.

4. Блашків О. В., Вількова Т. Т., Коноплицька О. І. Українська мова за професійним спрямуванням: навч. посіб. Тернопіль, 2022, 250 с.

5. Ділова українська мова: метод. рекомендації до самостійної роботи / автори: Т.М. Дячук, Н.О. Сенчило-Татліліоглу, С.В. Литвинська, Л.А. Добровольська. К.: НАУ, 2021. 48 с.

6. Динікова Л. Ш. Українська мова за професійним спрямуванням (для студентів технічних спеціальностей): навч. посіб. Київ : КПІ ім. Ігоря Сікорського, 2021. 137 с.

7. Дячук Т. М., Литвинська С.В. Неологізми у віртуальному дискурсі, їхня структурно-семантична характеристика. *Мовні та концептуальні картини світу*. Київ: ВПЦ «Київський університет», 2024. Вип. 2 (76). С. 181-196.

8. Дячук Т. М., Литвинська С. В., Добровольська Л. А. Роль мови під час війни. *Закарпатські філологічні студії*. Ужгород : Видавничий дім «Гельветика», 2023. Вип. 27. <http://zfs-journal.uzhnu.uz.ua/index.php/27-2023>

9. Корж А. В. Українська мова професійного спрямування: навч. посіб. Київ : КНТ, ЦУЛ, 2023. 296 с.

10. Литвинська С.В. Документаційне забезпечення господарчо-договірної діяльності в авіаційній галузі. *Бібліотекознавство. Документологія. Інформологія*. 2020. № 1. С. 57–64.

11. Литвинська С. До питання полісемії та омонімії термінів у текстах юридичних документів / С. Литвинська, А. Калініченко, С. Ткачук // *Theoretical and practical scientific achievements: research and results of their implementation: collection of scientific papers «SCIENTIA» with Proceedings of the I International Scientific and Theoretical Conference* (Vol. 3), February 12, 2021. Pisa, Italian Republic: NGO European Scientific Platform. P. 23–24.

12. Литвинська С., Кошетар У., Шевчук І. Конфіденційні ділові наради й переговори: організація захисту інформації. Документно-інформаційні комунікації в умовах глобалізації: стан, проблеми і перспективи: матеріали VII Міжнар. наук.-практ. Конф. м. Полтава, 24 листопада 2022 р.

13. Литвинська С. В., Приходько О. Ю., Сібрук А. В. Наукові комунікації у фаховій діяльності : навч. посіб. Київ : Талком, 2024. 134 с.

14. Литвинська С.В., Приходько О.Ю. Формування професійно-мовленнєвої компетентності як обов'язкової складової професійної компетентності майбутнього фахівця. *Інформація та соціум*. Вінниця: ДонНУ імені Василя Стуса, 2023. С.138-140.

15. Литвинська С.В. Роль комп'ютерних технологій в системі машинного перекладу українськомовних текстів. *Прикладні аспекти сучасних міждисциплінарних досліджень*: матеріали III Міжнародної науково-практичної конференції (м. Вінниця, 01 листопада 2024 р.). Вінниця: ДонНУ імені Василя Стуса, 2024. С. 47-48.

16. Литвинська С.В., Сібрук А.В. До питання про норми написання назв виробничих марок і технічних виробів українською мовою. *Світові виміри освітніх тенденцій* : збірник наукових праць/за ред. Г.В. Межжеріної, О.Ю. Корчук; Навчально-науковий інститут міжнародного співробітництва та освіти. Національний авіаційний університет. Київ, 2022. С. 41-43.

17. Литвинська С.В., Стецик Х.М. Помилки в термінологічних стандартах (на прикладі ДСТУ 3017:2015 «Інформація та документація. Видання. Основні види. Терміни та визначення понять»). *Термінологічний вісник*. 2021. Вип.6. С.68-76.

18. Литвинська С.В., Стецик Х.М. Назви жителів перейменованих українських міст: творення і вживання. *Міжнародний філологічний журнал*. 2024. Т.15. №2. С.43-53.

19. Лисак В. М. Українська мова (за професійним спрямуванням) : навч. посіб. Львів : Львів. торг.-екон. ун-т, 2020. 328 с.

20. Мамич М. В. Українська мова за професійним спрямуванням : навч.-метод. посіб. 2-е вид., доп. та переробл. Одеса : Фенікс, 2020. 164 с.

21. Підгурська В. Ю., Голубовська І. В. Українська мова за професійним спрямуванням: навч. посіб. Житомир : Вид-во ЖДУ ім. І. Франка, 2022. – 192 с.

22. Сібрук А., Литвинська С. Українська мова як маркер національної ідентичності (на прикладі вивчення дисциплін мовознавчого циклу в ЗВО України). *Наукові праці МАУП. Філологія*. 2023. Вип. 5 (10). Київ : Міжрегіональна Академія управління персоналом, 2023. С.30-36.

23. Український правопис. К : Наукова думка, 2019. 393 с.

